

זוהו שכתוב (ישעיה כח) ואמר ביום
ההוא הנה אלהינו זה וגו'.

ושמחת הנשמה בגוף יתר
מכלם, על שיהיו שניהם קיימים
וידעו וישיגו את בוראם ויהנו
מזיו השכינה, וזהו הטוב הגנוז
לצדיקים לעתיד לבא. זהו
שכתוב ואלה תולדות יצחק בן
אברהם. אלו הם תולדות
השמחה והשחוק שיהא בעולם
באותו זמן. בן אברהם - היא
הנשמה הזוכה לכך ולהיות
שלמה במעלתה. אברהם הוליד
את יצחק - הנשמה מולידה
השמחה והשחוק הנה בעולם.

אמר רבי יהודה לרבי חייא, זה
ששנינו שעתיד הקדוש ברוך
הוא לעשות סעודה לצדיקים
לעתיד לבא מה היא? אמר לו,
טרם הלכתי לפני אותם
המלאכים הקדושים, בעלי
המשנה, כך נשמע לי. כיון
ששמעתי את זה שאמר רבי
אלעזר, התישב בלבי. שאמר
רבי אלעזר, סעודת הצדיקים
לעתיד לבא כמו זה שכתוב (שמות

כ) ויחזו את האלהים ויאכלו
וישתו. וזה הוא ששנינו גזונים.
ואמר רבי אלעזר, במקום אחד
שנינו גזונים, ובמקום אחר שנינו
גזונים. מה בין זה לזה? אלא כך
אמר אבי, הצדיקים שלא זכו כל
כך, גזונים מאותו זיו, שלא ישיגו
כל כך. אבל הצדיקים שזכו,
גזונים עד שישגו השגה שלמה.
ואין אכילה ושתיה אלא זו, וזו
היא הסעודה והאכילה. ומניין
לנו זה? ממשא, שכתוב (שמות לד)
ויהי שם עם ה' ארבעים יום
וארבעים לילה לחם לא אכל
ומים לא שתה. מה הטעם לחם

לא אכל ומים לא שתה? מפני שהיה גזון מסעודה אחרת, מאותו זיו של מעלה. וכמו כן סעודתם
של צדיקים לעתיד לבא.

אמר רבי יהודה, סעודת הצדיקים לעתיד לבא לשמח בשמחתו, זהו שכתוב (תהלים לד) ישמעו

זמינין אינון צדיקנא למנדע ליה בלבהון, וכדין יסגי
סכלתנו בלבהון פאלו חזו ליה בעינא, הדא הוא
דכתיב, (ישעיה כח) ואמר ביום ההוא הנה אלהינו זה וגו'.

ושמחת הנשמה בגוף יתר מכולם, על שיהיו שניהם
קיימים וידעו וישיגו את בוראם ויהנו מזיו
השכינה, וזהו הטוב הגנוז לצדיקים לעתיד לבא. הדא
הוא דכתיב, (בראשית כח) ואלה תולדות יצחק בן אברהם,
אלו הם תולדות השמחה והשחוק שיהא בעולם באותו
זמן. בן אברהם, היא הנשמה הזוכה לכך ולהיות
שלמה במעלתה. (בראשית כח) אברהם הוליד את יצחק,
הנשמה מולידה השמחה והשחוק הנה בעולם.

אמר רבי יהודה לרבי חייא, הא דתנינן דעתיד הקדוש
ברוך הוא לעשות סעודה לצדיקים לעתיד לבא,
מאי היא. אמר ליה, עד לא אגלית קמי אינון מלאכין
קדישין מארי מתגיתין הכי שמיע לי, כיון דשמעית הא
דאמר רבי אלעזר, אתישב בלבאי, דאמר רבי אלעזר,
סעודת הצדיקים לעתיד לבא, פהאי דכתיב (שמות כד)
ויחזו את האלהים ויאכלו וישתו, ודא הוא דתנן ניוזנין.

ואמר רבי אלעזר באמר חד תנינן גזנין, ובאמר אתרא
תנינן ניוזנין, מאי בין האי להאי. אלא הכי אמר
אבוי, הצדיקים שלא זכו כל כך גזנין מאותו זיו שלא
ישיגו כל כך, אבל הצדיקים שזכו גזנין עד שישגו
השגה שלמה. ואין אכילה ושתיה אלא זו וזו היא
הסעודה והאכילה. ומנא לן הא, ממשא, דכתיב, (שמות
כד) ויהי שם עם יי ארבעים יום וארבעים לילה לחם לא
אכל ומים לא שתה. מאי טעמא לחם לא אכל ומים לא
שתה. מפני שהיה גזון מסעודה אחרת מאותו זיו של
מעלה, וכהאי גזוןא סעודתן של צדיקים לעתיד לבא.

אמר רבי יהודה סעודת הצדיקים לעתיד לבא לשמוח

לא אכל ומים לא שתה? מפני שהיה גזון מסעודה אחרת, מאותו זיו של מעלה. וכמו כן סעודתם
של צדיקים לעתיד לבא.

אמר רבי יהודה, סעודת הצדיקים לעתיד לבא לשמח בשמחתו, זהו שכתוב (תהלים לד) ישמעו

עָנוּיִם וַיִּשְׁמְחוּ. רב הונא אָמַר, מִפְּאֵן (שם ה) וַיִּשְׁמְחוּ כָּל חוֹסֵי בֶּךָ לְעוֹלָם יִרְנְנוּ. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, זֶה וְזֶה יִשְׁנֵם לְעֵתִיד לְבָא. וְלַמְדֻנוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, זֵינן הַמְּשֻׁמְרֵי בְּעֵנְבֵי מִשְׁשֵׁת יָמֵי בְּרֵאשִׁית - אֵלּוּ דְּבָרִים עֲתִיקִים שְׁלֵא נִגְלוּ לְאָדָם מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, וְעֲתִידִים לְהִתְגַּלּוֹת לְצַדִּיקִים לְעֵתִיד לְבָא, וְזוֹ הִיא הַשְּׁתִּיָּה וְהַאֲכִילָה, וְדַאי זֶה הִיא.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בְּרַבִּי שְׁלוֹם, אִם כֵּן מֵהוּ לְוִיתָן וּמֵהוּ שְׁפָתוֹב (איוב ב) כִּי בּוֹל הָרִים יִשְׁאוּ לוֹ? אָמַר רַבִּי יוֹסִי, וְהִנֵּה כְּתוּב (ישעיה כז) בְּעֵת הַהִיא יִפְקֹד ה' בְּחִרְבוֹ הַקָּשָׁה וְהַגְּדוּלָּה וְהַחֲזָקָה עַל לְוִיתָן נֶחֱשׁ בָּרֶחַ וְעַל לְוִיתָן נֶחֱשׁ עַקְלָתוֹן וְהִרְגָה אֶת הַתַּנִּין אֲשֶׁר בָּיָם. הִנֵּה כֵּן שְׁלֵשָׁה. אֲלֵא רִמְזָה הוּא שְׁרִמְזָה עַל הַמַּלְכִּיּוֹת. אָמַר רַבִּי תַּנְחוּם, אֵינן לּוֹמְרֵי עַל מַה שְּׁאֲמָרוּ רַבּוֹתֵינוּ, וְדַאי כֵּן זֶה.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אֲנִי הֵייתִי לְפָנֵי רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וְשָׁאלַתִּי עַל הַדְּבָר הַזֶּה. אָמַרְתִּי, הַסְּעוּדָה הַזֶּה שֶׁל הַצַּדִּיקִים לְעֵתִיד לְבָא הֲאֵם כֵּן הוּא? לֹא הִתִּישְׁבָה בְּלִבִּי, שֶׁהִנֵּה אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, סְעוּדַת הַצַּדִּיקִים לְעֵתִיד לְבָא כְּמוֹ זֶה שְׁפָתוֹב (שמות כד) וַיַּחֲזוּ אֶת הָאֱלֹהִים וַיִּאֲכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ. אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, יָפָה אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וְכֵן הוּא.

עוֹד אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, הָאֲמוּנָה הַזֶּה שְּׁאֲמָרוּ רַבּוֹתֵינוּ לְרַב הָעוֹלָם שְׁמֹזְמָנִים הֵם לְסְעוּדָה הַזֶּה שֶׁל לְוִיתָן וְהַשּׁוֹר הַהוּא, וְלִשְׁתּוֹת זֵינן טוֹב שְׁמִשְׁמַר מִכְּשֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, פְּסוּק מִצְאוֹ וְדָרְשׁוּ, שְׁפָתוֹב (ויקרא כז) וַאֲכַלְתֶּם לַחֲמֻכָּם לְשׁוֹבַע.

שְׁאֲמַר רַבִּי זִירָא, כָּל מִינֵי פִתּוּי פֶּתַח הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל לְהַחֲזִירָם לְמוֹטָב, וְזֶה הוּא יוֹתֵר מִכָּלֵם, שְׁאֲמַר לָהֶם וַאֲכַלְתֶּם לַחֲמֻכָּם לְשׁוֹבַע, וּבִקְלָלוֹת - וַאֲכַלְתֶּם וְלֹא תִשְׁבְּעוּ, וְזֶה קִשָּׁה לָהֶם מִן

בְּשִׁמְחָתוֹ, הֲדָא הוּא דְכְּתִיב (תהלים לד) יִשְׁמְעוּ עָנוּיִם וַיִּשְׁמְחוּ. רב הונא אָמַר מִהֲבָא, (תהלים ח) וַיִּשְׁמְחוּ כָּל חוֹסֵי בֶּךָ לְעוֹלָם יִרְנְנוּ. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הִיא וְהִיא אֵינָא לְעֵתִיד לְבָא. וְתַנְאָא אָמַר רַבִּי יוֹסִי, זֵינן הַמְּשֻׁמְרֵי בְּעֵנְבֵי מִשְׁשֵׁת יָמֵי בְּרֵאשִׁית, אֵלּוּ דְּבָרִים עֲתִיקִים שְׁלֵא נִגְלוּ לְאָדָם מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, וְעֲתִידִים לְהִתְגַּלּוֹת לְצַדִּיקִים לְעֵתִיד לְבָא, וְזוֹ הִיא הַשְּׁתִּיָּה וְהַאֲכִילָה (וישתייה), וְדַאי זֶה הִיא.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בְּרַבִּי שְׁלוֹם, אִם כֵּן מֵהוּ לְוִיתָן וּמֵהוּ הַשּׁוֹר, דְּכְּתִיב, כִּי בּוֹל הָרִים יִשְׁאוּ לוֹ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, וְהֵא כְּתִיב, (ישעיה כז) בְּעֵת הַהִיא יִפְקֹד ז' בְּחִרְבוֹ הַקָּשָׁה וְהַגְּדוּלָּה וְהַחֲזָקָה עַל לְוִיתָן נֶחֱשׁ בָּרֶיחַ וְעַל לְוִיתָן נֶחֱשׁ עַקְלָתוֹן וְהִרְגָה אֶת הַתַּנִּין אֲשֶׁר בָּיָם, הֵא הֲכָא תִּלְתָּא. אֲלֵא רִמְזָה הוּא דְקָא רְמִזָה עַל מַלְכָּוֹתָא. אָמַר רַבִּי תַּנְחוּם לֵית לְמִימַר עַל מַה דְּאָמְרוּ רַבָּנָן, וְדַאי כֵּן הִיא.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אֲנֵא הוֹינָא קַמֵּיה דְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, וְשָׁאִילֵנָא הִיא מְלָה, אָמַרְנָא, הִיא סְעוּדַתָּא דְּצַדִּיקָנָא לְעֵתִיד לְבָא אִי כֵּן הוּא, לָא אֲתִישְׁבָא בְּלִבָּי, דְּהָא אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, סְעוּדַת הַצַּדִּיקִים לְעֵתִיד לְבָא כְּהֵא גְּוֹנָא דְכְּתִיב, (שמות כד) וַיַּחֲזוּ אֶת הָאֱלֹהִים וַיִּאֲכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ. אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ שְׁפִיר קָאֲמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וְכֵן הוּא.

עוֹד אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, הִיא מִהֵימְנוּתָא דְּאָמְרוּ רַבָּנָן לְרוּפָא דְּעַלְמָא, דְּזַמְיִנָן אֵינּוֹן בְּהֵא סְעוּדַתָּא דְּלוֹיָתָן וְהוּא תוֹרָא וְלִמְשֵׁתִי חֲמָרָא טַב דְּאֲתַנְטֵר מִכַּד אֲתַבְּרִי עַלְמָא, קָרָא אֲשַׁפְּחוּ וְדָרְשׁוּ, דְכְּתִיב, (ויקרא כז) וַאֲכַלְתֶּם לַחֲמֻכָּם לְשׁוֹבַע.

דְּאָמַר רַבִּי זִירָא, כָּל מִינֵי פִתּוּי פֶּתַח הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל לְהַחֲזִירָם לְמוֹטָב, וְזֶה הוּא יוֹתֵר מִכָּלֵהוּן, דְּאָמַר לָהֶם וַאֲכַלְתֶּם לַחֲמֻכָּם לְשׁוֹבַע.

שְׁאֲמַר רַבִּי זִירָא, כָּל מִינֵי פִתּוּי פֶּתַח הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל לְהַחֲזִירָם לְמוֹטָב, וְזֶה הוּא יוֹתֵר מִכָּלֵם, שְׁאֲמַר לָהֶם וַאֲכַלְתֶּם לַחֲמֻכָּם לְשׁוֹבַע, וּבִקְלָלוֹת - וַאֲכַלְתֶּם וְלֹא תִשְׁבְּעוּ, וְזֶה קִשָּׁה לָהֶם מִן